

PROGRAMES D'ACTIVITATS I ESPORTS AQUÀTICS EN FUNCIÓ DE L'OFERTA D'INSTAL·LACIONS A CATALUNYA

*Manuel I. Caragol Urgellés,
Professor Titular de Natació,
INEFC – Barcelona.*

Introducció

En quina mesura els equipaments aquàtics existents permeten l'òptim desenvolupament dels programes oferts?

Fins a quin punt la manca d'equipaments específics ha condicionat negativament la possibilitat de respondre a alguns programes o activitats demandades?

Les instal·lacions existents, reuneixen les condicions i responen a les expectatives tant de l'usuari com dels programes?

Al marge de tots els esports i activitats desenvolupades en entorns naturals, aquestes qüestions i altres que podríem plantejar giren al voltant d'un aspecte determinant en la pro-

Fotografia cedida pel CEC. Col·lecció de Carles Fargas.

moció i desenvolupament de qualsevol plantejament aquàtic.

Aquesta qüestió fonamental a què ens estem referint és l'adequació de la dotació de les instal·lacions aquàtiques (piscines en tots els seus tipus) no sols en el seu nombre i distribució, sinó també en les seves característiques, que faran viable o no el desenvolupament d'uns o d'uns altres programes i activitats aquàtiques. Les expectatives i necessitats que cada sector de la població demostrï derivaran en demanda de programes i, en definitiva, d'instal·lacions on desenvolupar-los.

L'estructuració o classificació d'activitats aquàtiques s'ha efectuat els últims anys a partir d'objectius diversos. Així, es presenten programes aquàtics amb objectius:

- Utilitaris: Domini elemental del medi.
- Educatius: Domini total de l'aigua com a medi educatiu.
- Recreatius: Joc, diversió, oci i temps de lleure.
- Higienics i terapèutics: Correcció i compensació.
- Competitius: Màxim rendiment.

Des d'un punt de vista teòric això ajuda a la comprensió i concepció de les possibilitats del medi aquàtic, però una vegada s'ha d'afrontar el plantejament pràctic de cada situació s'han de superar els esquemes teòrics i atendre l'especificitat de les circumstàncies de cada cas.

La múltiple estructuració de programes aquàtics resideix en criteris i variables de tots tipus, que obliguen a plantejaments cada vegada més específics. Alguns d'aquests factors determinants del disseny de programes poden ser:

Referits a la població:

- Necessitats, inquietuds i objectius del participant.
- Nivells de domini aquàtic dels participants.
- Edat dels participants (Bebés, 3ª edat).
- Grups especials (Disminuïts físics, psíquics i sensorials).

Referits al marc o entorn de desenvolupament:

- Tipus, característiques i disseny de la piscina.
- Tipus i característiques de l'entorn natural.

Altres factors:

- Tendències i modes en el sector.
- Entitat gestora i/o propietària de la instal·lació.
- Entitat organitzadora del programa/activitat.
- Moment i època de desenvolupament.

Cada vegada es diversifica més l'oferta de programes per a l'atenció de les necessitats. La convivència en una mateixa instal·lació de programes de tots tipus s'està fent més complexa. Una observació del que succeeix respecte als esports de piscina (competitius) mostra com s'han produït desplaçaments dels practicants d'èlite a centres d'entrenament allunyats dels clubs de formació i pertinença en benefici de programes més socials i d'iniciació. Per suposat que altres factors referits a les necessitats de l'esportista han pogut també influir-hi. Però no és menys cert que la demanda creixent per part de tots els grups que utilitzaven aquestes instal·lacions ha fet redistribuir els usuaris. Aquest fenomen pot constituir un primer exemple d'adaptació de la dotació d'instal·lacions a la demanda de les mateixes.

Però, tornant a la justificació que ve-

niem fent de tota la problemàtica, i abans d'entrar en una anàlisi més objectiva de les dades disponibles, establim un eix al voltant del qual guiar el tema. Aquest no és cap altre que el que connecta en el marc de cada instal·lació la persona/participant amb els programes.

La gènesi de programes es produeix amb la intervenció de totes les variables anotades abans.

En qualsevol cas, aquests programes de molt variada concepció, disseny i abast, han de desenvolupar-se en un marc aquàtic d'acord a cada situació.

En aquest moment, es tornen a suscitar les qüestions inicialment plantejades, així com d'altres en el següent sentit:

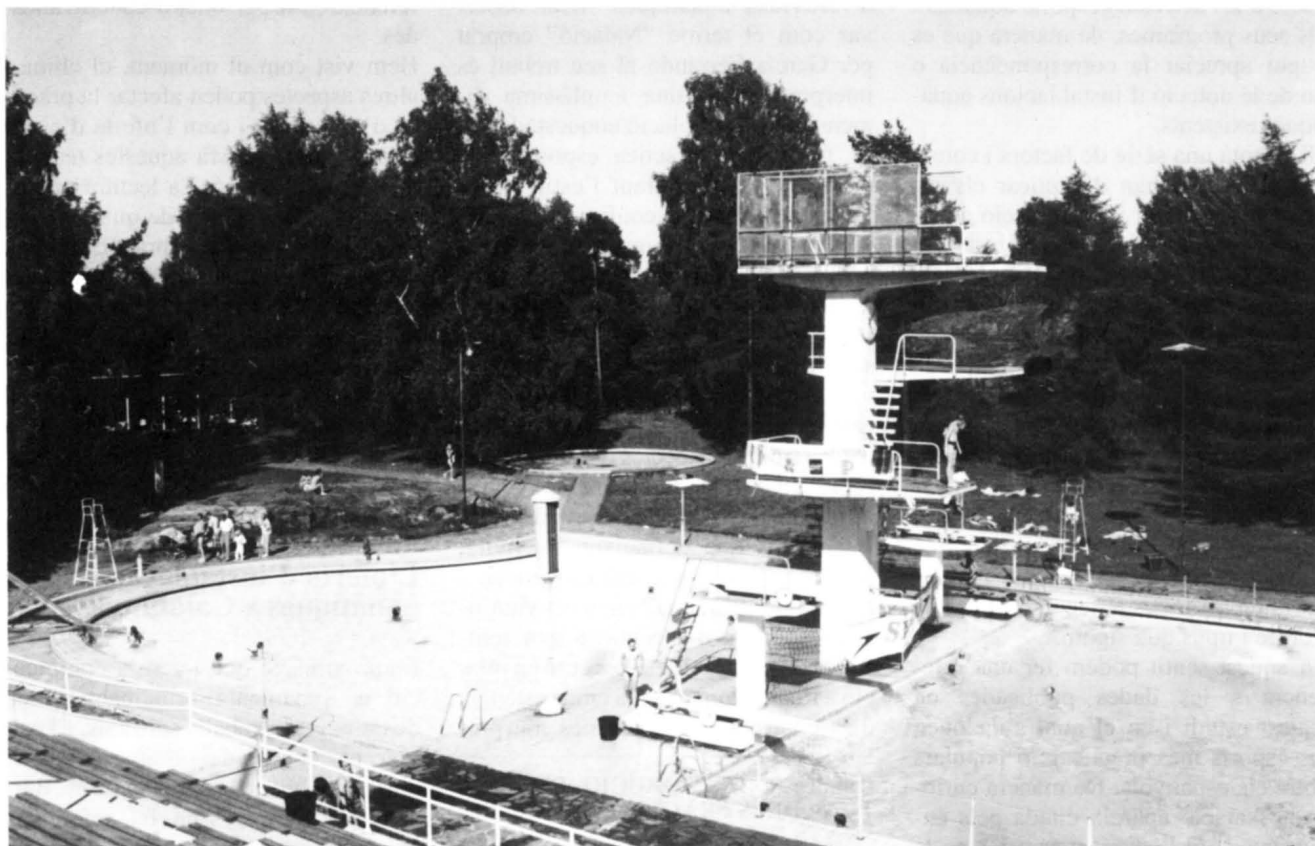
¿La dotació/construcció d'una instal·lació aquàtica es decideix en funció de les necessitats i demanda de la mateixa, o és a partir de la dotació que s'ofereixen els programes i es promou la seva funció?

¿És correcte afirmar que la dotació d'aquest tipus d'instal·lacions és insuficient? ¿No podria resultar diversa aquesta apreciació en funció dels diferents tipus de programes (objectius) abans classificats?

¿És la polivalència el criteri emprat en la concepció d'instal·lacions d'ús públic, o generalment s'opta per models d'instal·lació clàssics i monovalents?

La resposta a totes i cada una d'aquestes qüestions mai no podrà ser única. Cadascuna d'elles ofereix matisos de diversa índole. Amb el seu plantejament s'intenta despertar la reflexió i, més enllà, una revisió de les alternatives que es puguin oferir en el futur.

En algunes situacions i casos el trac-

tament de la qüestió pot ser que resideixi més en l'estudi exhaustiu dels aspectes qualitatius dels programes, abans que emprendre un augment indiferent de metres quadrats de làmina disponible d'aigua.

Inclús pot ser més necessària i rendible una bona reconversió i readaptació de les instal·lacions que ara es mostrin no aptes per les necessitats del moment. En definitiva, un problema d'ajustament de la dotació d'instal·lacions a la demanda específica de cada cas.

Després d'una breu aproximació als nivells de pràctica aquàtica i la seva

demanda a nivell de la població i cara a l'estudi futur de totes les arestes de la qüestió, cal tenir en consideració quina és la dotació actual d'instal·lacions a Catalunya. Una aproximació objectiva a les xifres definidores d'aquesta dotació podrà sentar les bases de treballs posteriors.

Consultades diverses fonts de documentació s'ha pogut disposar d'excel·lents estadístiques i censos elaborats per organismes oficials i que ofereixen una informació valiosíssima per atendre la problemàtica que intentem abordar en aquest estudi.

Els nivells de pràctica aquàtica i la demanda de programes

Creiem que aquest ha de ser un dels factors desencadenants d'una demanda específica d'instal·lacions aquàtiques. És difícil discernir en quina mesura les necessitats "aquàtiques" de la població deriven en la dotació de la instal·lació corresponent o bé respon a d'altres criteris. Ha de ser un element de valor en la planificació d'equipaments, encara que no l'únic. De moment farem una aproximació a la demanda que la població ha fet res-

pecte a les activitats/esports aquàtics i els seus programes, de manera que es pugui apreciar la correspondència o no de la dotació d'instal·lacions aquàtiques existents.

Hi ha tota una sèrie de factors i consideracions que han d'explicar els nivells de demanda i participació aquàtica dels diversos sectors de la població. No essent aquest l'objectiu fonamental del present article, oferim una sèrie de conclusions extreïdes de l'obra de Manuel García Ferrando *Hábitos deportivos de los españoles*, publicada pel ICEFD l'any 1986, a través de les quals es podrà comprendre que cada persona o grup de població obeeix a unes circumstàncies internes i a unes altres d'externes que condicionen la seva possible participació en activitats físico-esportives de l'ordre i tipus que siguin.

En aquest sentit podem fer una referència a les dades publicades en aquest estudi i en el qual s'inclouen els esports més practicats o populars entre els espanyols. De manera curiosa la Natació apareix citada pels enquestats com l'esport més estès en la seva pràctica, molt per damunt del segon que és el Futbol. Ens sorprendrien aquests resultats si no ens atinguéssim a altres variables definidores del nivell i tipus de pràctica. Convindria conèixer alguna dada que ens expliqués aquesta aparent popularitat de la Natació (Quadre 1).

El mateix Manuel García Ferrando ens dona algunes pistes al respecte, aclarint que la majoria dels qui van citar la Natació sols practicaven aquest esport a l'estiu. Aquesta aclaració ens ofereix una aproximació al tipus de pràctica de Natació, encara que potser seria més adequat canviar la denominació per la de "práctica

d'Activitats aquàtiques" (Cal observar com el terme "Natació" emprat per García Ferrando al seu treball és interpretat amb una amplíssima dimensió per la població enquestada).

El fet que la pràctica esportiva de molts espanyols durant l'estiu giri a l'entorn de l'aigua configura una demanda d'activitats aquàtiques de temporada i de vacances, més diversificada que la Natació en el seu estricte sentit esportiu. S'introdueixen una sèrie d'aspectes definidors de les activitats que han de derivar en programes específics per a cada cas. Aquestes variables o aspectes definidors han estat citades anteriorment en aquest article, per això ens seria senzill veure les arestes que defineixen l'activitat aquàtica a què s'està fent referència.

La natació apareixia com a activitat físico-esportiva d'acceptació generalitzada tant en ambdós sexes com en relació a l'edat, donant-se la circumstància d'ésser un dels esports de més gran pre-

ferència entre persones d'edats avançades.

Hem vist com el moment, el clima i altres aspectes poden afectar la pràctica d'un esport, i com l'oferta d'aigua (platges, etc.) satisfà aquestes tendències de la població. La lectura oposada seria la d'analitzar de quina manera s'atén a aquesta pràctica de la Natació/Activitats Aquàtiques durant la resta de l'any mitjançant instal·lacions cobertes. És aquí on realment es poden suscitar els desajustaments més importants entre l'oferta d'instal·lacions i programes enfront a la demanda o necessitats de la població.

L'oferta d'instal·lacions aquàtiques a Catalunya

L'aproximació que farem a continuació es fonamenta principalment en dos d'aquests treballs censuals. El primer, per la seva data d'aparició, és el que va publicar la Diputació de Barcelona i al que s'ha fet referència abans. En segon lloc, el *Censo de instalaciones deportivas de la Comunidad Autónoma de Cataluña*, publicat pel Consell Superior d'Esports l'any 1989.

Així mateix, s'ha comptat amb la col·laboració de la Secretaria General de l'Esport del Departament de la Presidència de la Generalitat de Catalunya, amb dades referides als censos que s'han anat desenvolupant.

El problema

Inicialment, la qüestió resideix en saber si s'està en el camí idoni i si s'està garantint realment la possibilitat de desenvolupament de tot tipus de programes, per a tots els sectors de

Quadre 1. DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DELS PRACTICANTS DE DIFERENTS ESPORTS

Ordre segons núm. de pract.	Esport	% dels que practiquen aquest esport en relació al total de practicants
1	Natació	43
2	Futbol	28
3	Carrera a peu (Jogging)	22
6	Bàsquet	17
8	Atletisme	13
9	Dança i gimnàstica	12
14	Handbol	7
16	Judo i Arts Marcials	6
18	Rugbi	5

(Dades recollides de *Hábitos deportivos de los españoles*, de Manuel García Ferrando, ICEFD, Madrid, 1986.)

la població i durant tot l'any, amb la dotació actual d'equipaments i la política de promoció dels mateixos.

Comencem per establir que la intervenció pública o privada en els diferents plantejaments aquàtics varia molt en funció de la repercussió i accessibilitat social. Enfront a especialitats esportives precisades d'alts nivells de tecnificació, tecnologia aplicada i professionalisme, així com de recursos de l'esportista (esports de motor, vela, etc.), se'n situen d'altres com la natació, catalogades d'àmplia pràctica popular en les seves diverses formes, sobretot les referides a l'oci i al temps de lleure.

Així, doncs, l'oferta global d'espais per a la pràctica esportiva atén a múltiples variables que al llarg dels anys ha conformat una dotació i una distribució molt desigual.

Entrant en l'oferta específica d'instal·lacions aquàtiques a nivell català, l'anterior afirmació es confirma. A més, es dona un fet fonamental en la comprensió total del problema, que no és altre que un canvi o modificació d'aquelles circumstàncies que en una època van determinar la construcció d'instal·lacions que en l'actualitat no s'ajusten a la demanda.

La dotació d'instal·lacions aquàtiques a nivell català pot catalogar-se en termes generals com a àmplia en relació a altres tipus d'instal·lacions esportives. Aquesta és una de les conclusions que s'estableixen en el *Censo de las instalaciones deportivas de la Comunidad de Cataluña*, publicat pel Consell Superior d'Esports basant-se en les dades de març de 1986. Aquesta afirmació s'apunta per damunt de les anàlisis fetes respecte a les quatre províncies, on la de Barcelona es distingeix pel seu nombre i diversificació.

Segons les dades abans citades, les piscines a l'aire lliure es configuren com l'espai més nombrós del total dels contemplats al cens, constituint un 28% del mateix. Concretament, el nombre de vasos de tot tipus i disseny es xifrava en 3.864. Repetim que en aquest grup s'inclouen piscines amb orientació molt diversa, des de la competició a l'oci, passant per l'ensenyament.

A aquesta dotació s'ha d'afegir el conjunt de piscines cobertes que es xifrava, al març de 1986, en 206 vasos.

Ha de fer-se constar clarament aquesta distinció, doncs és en definitiva aquest últim grup el que permetrà una pràctica aquàtica durant tot l'any.

En altres paraules, l'enorme oferta d'instal·lacions aquàtiques de tot tipus és tan sols aparent. L'oferta real de cara a un desenvolupament de tota mena de programes aquàtics és molt menor.

Les dades

Essent:

Piscines de SALTS: Tots aquells vasos que per les seves dimensions, fonamentalment en profunditat, permetin la correcta pràctica dels Salts de Competició en totes les seves modalitats.

Piscines de NATACIÓ COMPETITIVA: Tots aquells vasos de variada dimensió (les menors de $312 \text{ m}^2 = 25 \times 12,5$; les més grans de $1250 \text{ m}^2 = 50 \times 25$; oscil·lant entre 1,80 i 2,20 metres) fonamentalment destinades a l'entrenament i competició de Natació.

Piscines POLIVALENTS: Vaso de dimensions similars a les anteriors, però amb un fons molt més variable. Aquestes profunditats variarien per

Quadre 2. ESPAIS ESPORTIUS CONVENCIONALS SEGONS TIPOLOGIA

Tipus d'espais	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
Pistes Poliesportives	3.013	1.999	351	267	396
Pistes Tennis	2.516	1.473	566	161	316
Camps Futbol	829	421	75	34	39
Pistes Atl. 400 m.	30	23	5	—	1
Piscines Aire Lliure	3.864	2.116	921	267	560
Pisc. Cobertes	206	161	25	9	11

Per apreciar amb major fiabilitat els detalls de la dotació d'instal·lacions aquàtiques a Catalunya poden presentar-se les dades específiques referides als diversos tipus de piscines segons la seva concepció i orientació.

Quadre 3. INSTAL·LACIONS AQUÀTIQUES SEGONS TIPOLOGIA

	Catalunya	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona
*Piscines Aire Lliure	3.864	2.116	921	267	560
Salts	3	2	—	—	1
Natació Comp.	43	15	4	13	11
Polivalents	465	160	70	74	161
Oci i recr.	1.679	969	522	61	129
Ensenyament	101	42	12	18	29
Xipolleig	103	58	28	11	14
Altres	1.470	870	295	90	215
*Piscines Cobertes	206	161	25	9	11
Salts	1	1	—	—	—
Natació Comp.	45	37	4	2	2
Polivalents	42	33	5	1	3
Oci i recr.	44	29	12	2	1
Ensenyament	35	29	—	2	4
Xipolleig	4	3	—	—	1
Altres	35	29	4	2	—

(Dades recollides de *Instalaciones Deportivas de la Comunidad Autónoma de Cataluña* C.S.D., Madrid, 1988)

un mateix vas entre una mínima de 1,40 m. i una màxima de 4,40 m., sense haver de ser necessàriament exactament aquestes.

Piscines RECREATIVES: Vaso que

per la seva forma, disseny i entorn es destinen a les activitats i pràctica aquàtica recreativa, lliure i d'oci. De dimensions indeterminades, degut a les seves formes irregulars, tenen pro-

funditats que augmenten des de 1 metre de mínima o la mantenen de forma irregular. La superfície de làmina d'aigua pot ser molt variable, des de 70 m² fins a més de 1.000 m², donant això una idea de la variadíssima gamma i context de les mateixes.

Piscines d'ENSENYAMENT: Vasos de forma preferentment regular amb superfícies menys variables que les anteriors, anant des dels 48 m² (8 x 6) fins als 200 m² (20 x 10).

Aquests vasos, situats moltes vegades com a complement d'altres majors de tipus competitiu, tenen unes profunditats menors amb l'objecte de permetre l'ús de les mateixes a població infantil, oscil·lant entre 0,70 m. i 1,10 m.

Piscines de XIPOLLEIG: Vasos caracteritzats fonamentalment per la seva minsa profunditat. Aquest fet confereix una funció bàsicament introductòria al medi aquàtic, de manera que per un costat es garanteix la seguretat de l'usuari i per un altre que aquest experimenti les primeres sensacions amb l'aigua de manera lliure i des preocupada. Sense posseir unes dimensions i superfície massa fixes, es coincideix a situar el fons de la piscina a uns 40 cm. de la superfície.

ALTRES piscines: Vasos fonamentalment menors, que per la seva ubicació i context responen a funcions molt variables. La superfície màxima d'aquestes piscines serà de 70 m².

(Aquesta tipificació s'ha fet a partir dels annexos que figuren al cens d'instal·lacions anteriorment citat i intenta d'aclarir l'àmbit i funció de les diferents categories de piscines mantenint fidelitat a l'estudi desenvolupat pels autors.)

Abans d'entrar en qualsevol tipus de valoracions o anàlisis s'exposen algunes dades més contingudes en el ma-

teix estudi, que poden completar, aclarir i donar major sentit al tractament posterior de la qüestió que ens ocupa.

Anàlisi i comentari

El marc jurídic de l'esport (conjunt de lleis i disposicions que amparen i regulen les activitats físico-esportives i la participació de la població que les practica), així com la constitució dels organismes oficials, tant d'àmbit nacional com autonòmic, ha obeït una demanda social insatisfeta al llarg de molts anys, tal i com s'expressa en diverses publicacions analitzadores del problema.

Durant tota la dècada dels 80 s'han anat publicant diversos treballs encaminats a l'elaboració d'un cens d'instal·lacions esportives a Catalunya. Diversos organismes i institucions públiques han anat encadenant una aproximació progressiva fins a oferir di-

Quadre 4. ACTIVITATS ESPORTIVES A CATALUNYA

Modalitat esportiva	núm.d'espais convencionals i singulars de pràctica	núm. d'espais no reglamentaris de pràctica
Esports Aquàtics		
Natació Recreativa	4.070	—
Natació Competició	168	—
Waterpolo	63	—
Salts	58	—
Natació Sincronitzada	26	—
Altres esports		
Tennis	3.164	—
Futbol (Camp gran)	870	1.201
Futbol-sala	2.353	231
Gimnàstica esportiva	259	—
Gimnàstica rítmica	240	—
Bàsquet	2.155	451
Handbol	1.366	106
Voleibol	923	—
Judo	410	—
Atletisme	184	—
Rugbi	25	—

(En la mesura que una activitat pugui dur-se a terme en diversos tipus d'espais, el nombre total d'activitats és superior al d'espais que figuren en quadres anteriors)

Quadre 5. LLICÈNCIES FEDERATIVES A CATALUNYA (1985-86)

Federació esportiva	Núm. de llicències	(Ranking)
Futbol	79.019	(1)
Tennis	37.933	(3)
Bàsquet	36.030	(4)
Judo	19.832	(5)
Gimnàstica	11.478	(11)
Handbol	11.300	(12)
Atletisme	8.856	(13)
Natació (*)	6.894	(16)
Activitats		
Subaquàtiques (*)	6.214	(17)
Rugbi	2.176	(23)
Voleibol	2.135	(24)
Salvament i Soc. aquàtic (*)	718	(41)

(*) Activitats i esports d'àmbit aquàtic..
(Cal recordar que a la Federació de Natació s'inclouen especialitats diverses com: Natació, Salts, Waterpolo i Sincronitzada)

versos treballs de quantificació exhaustiva que ens permeten analitzar les dimensions i característiques de l'oferta d'instal·lacions aquàtiques.

A tot això, s'ha de dir com ja al treball elaborat per la Diputació de Barcelona l'any 1985 s'establia la necessitat d'aprofundir en el coneixement de la demanda i en la definició clara de prioritats per part de les Institucions responsables.

S'estableixen com a nord, en la política de promoció i finançament d'equipaments i instal·lacions, el programes d'actuació basats en el coneixement de les necessitats i d'aquesta manera rendibilitzar socialment al màxim les inversions.

Cal dir que les dades exposades ofereixen una interpretació complexa. Essent un treball exhaustiu i d'imprescindible recolzament, s'ha de fer una anàlisi des de l'experiència i la realitat de cada àmbit esportiu.

Partint del plantejament fet inicialment, on es pretenia establir un dubte raonable quant a que l'oferta actual d'equipaments aquàtics pugui satisfer i correspondre's amb la demanda, pensem disposar d'elements que ens aproximïn al problema.

És absolutament innegable la popularitat i arrelament de la pràctica d'activitats aquàtiques de qualsevol tipus a nivell de la població. En aquest punt convé recordar l'amplíssima gamma de possibilitats que l'aigua com a marc d'activitats físico-esportives ofereix. Des de la pràctica d'esports estructurats i reglamentats fins a la simple utilització de l'aigua com a element d'oci, relaxament i evasió. Això és més comprensible si s'atén a les variadíssimes formes en què se'ns presenta l'aigua avui en dia. I podrem acabar de fonamentar aquesta argumentació si considerem les condicions climàtiques i la influència que la geografia catalana amb les seves costes ha tingut en la forma i organit-

zació de les èpoques d'oci i temps de lleure.

Tot això sembla presentar un panorama immillorable per a la pràctica de les activitats i esports aquàtics. Res més lluny de la veritat. Tot el que hem exposat pot ser vàlid per a determinats sectors de la població i en determinades èpoques de l'any.

Però, què passa durant la major part de l'any? Què succeeix amb els sectors de la població necessitats de programes i "alfabetització" aquàtica que es donen en comarques interiors? Quin paper juguen les instal·lacions en tot això?

En aquest punt és necessari expressar la convicció que el tractament que s'ha de donar a la Natació, com a domini d'un medi estrany a l'ésser humà, i a l'aigua com a medi educatiu, així com de les seves possibilitats compensatòries en la persona, potser no sigui el que ha motivat la dotació d'equipaments.

L'aparició de programes de nou abast

està deixant al descobert deficiències en els equipaments actuals. Per poder recórrer amb ordre aquestes qüestions, intentarem veure en quina mesura els diferents tipus de plantejaments de les activitats aquàtiques poden desenvolupar-se amb els equipaments que es reflecteixen en les dades exposades.

Presentarem un quadre en què s'intenta relacionar els programes i activitats amb les instal·lacions o equipaments aquàtics catalans, fent posteriorment el pertinent comentari.

Per poder reflectir més clarament els possibles desajustaments entre la idoneïtat i funció de les diferents instal·lacions, per un costat, i la utilització real que es fa de les mateixes, per un altre, s'inclouen ambdues qüestions en el mateix quadre.

Així, també, s'ha d'observar que s'inclouen nous espais o instal·lacions aquàtiques que no ho foren en l'estudi a què s'ha anat fent referència i que considerem necessari tenir en compte per la seva funció i representació actual dins el tema que ens ocupa.

Aquests no són altres que els Parcs Aquàtics Recreatius, com complexes de recent proliferació a Catalunya i important funció en l'àmbit de la recreació aquàtica. Per un altre costat, a tots aquells llocs o zones on l'aigua és present de forma natural, com són el mar, els rius i els llacs, situacions que en la realitat de les activitats i programes aquàtics tenen un pes específic evident i real.

Amb tot l'exposat fins ara en aquest punt intentarem sintetitzar unes línies que defineixin el tema:

A) Tots els programes i activitats aquàtiques que han anat apareixent amb entitat en els últims temps com a

noves possibilitats de pràctica de la població (Natació Educativa, Programes Aquàtics per nadons, 3a edat i disminuïts, l'aigua com a medi rehabilitador i compensat, estructuració d'Activitats Aquàtiques Recreatives, etc.) han tingut que desenvolupar-se en instal·lacions no dissenyades per aquestes funcions, amb el que això pot haver condicionat el tractament i pràctica dels mateixos. Les instal·lacions que per les seves propietats i dimensions s'oferien a la població com a marc de la pràctica aquàtica eren piscines de concepció fonamentalment esportiva.

B) L'experiència sembla demostrar que quasi cap instal·lació coberta de grans dimensions (Competició i Polivalents) pot satisfer totalment els programes que s'hi desenvolupen, per l'àmplia demanda de làmina d'aigua feta des de les diferents possibilitats aquàtiques i la complexa organització que d'això se'n deriva.

L'elevat cost de les instal·lacions cobertes obliga a un aprofitament multifacètic de la piscina, no essent encara aquesta adequada per a algunes d'aquestes activitats.

C) En termes generals, l'oferta de les instal·lacions és molt irregular si s'atén a algunes de les seves característiques. Per exemple, els vasos descoberts, si bé abundants i estesos per quasi tot el territori català, no són d'igual accessibilitat al públic en funció de la seva propietat (Ajuntaments, Hotels, Clubs de divers àmbit, etc.). Així mateix s'aprecia una clara concentració al voltant de les capitals de província, per un costat, i a les comarques costaneres, per l'altre. La funcionalitat de la majoria d'aquests vasos descoberts és nul·la durant la major part de l'any.

Quadre 6. NIVELLS DE PRÀCTICA I DESENVOLUPAMENT DE LES ACTIVITATS I ESPORTS AQUÀTICS, SEGONS LES INSTAL·LACIONS I LA SEVA IDONEÏTAT (CATALUNYA)

INSTAL·LACIONS/DOTACIÓ AQUÀTICA									
NAT.C-POLIV-ENSENY-XIP-RECR-F.A.Q.R-SALTS-ALTRES-NATUR.									
Núm. Cobertes	45	42	35	4	44		1	35	
Núm. Aire Lliure	43	465	101	103	1.679	7	3	1.470	
*Prog. Util. i iniciació	00	*	***	**	**	*	*	*	*
		000	000	00	00		00	00	0
*Prog. Educ. i escolars	*	**	***	*	*	*	**	*	
	00	00	00	0	0		0		
*Recr. oci i T. Lliure	00	*	**	**	***	***	*	**	***
		00	0	00	000	000	0	0	000
*Prog. Hig. i Terapèutics	*	*	**	**				**	
	00	00	00		0			00	
Grup de Pobl:			**	**	*			*	
*Bebès		0	000	00	00				
*Dismin. Fís-Psíqu.		*	**	**	*			*	*
		00	000	00	00			0	
*Tercera Edat	0	*	**	**	**		0	**	*
		00	000	0	0			0	0
Esports Ac:	***	**	*						
*Natació	000	000	0						0
*Water-Polo	***	**							
	000	000							
*Salts						*	***		*
							00		
*N. Sincron.	***	**					**		
	00	000	0						
*S.O.S.Esp.	***	**					*		**
	00	0							00

* = Grau d'idoneïtat d'aquesta instal·lació per a la pràctica i desenvolupament de les diferents activitats i programes aquàtics.

o = Nivell d'utilització real de les diferents instal·lacions per part dels diferents programes i esports aquàtics.

(Nota: El S.O.S. Esportiu es compon de diverses proves, de les quals algunes es desenvolupen en piscina i altres en mar o altres formes d'aigua en entorns naturals.)

Quant a les piscines cobertes, pel seu escàs nombre i donada la seva ubicació, no són accessibles a tota la població, ni tan sols en les grans concentracions urbanes on es situen. La majoria de comarques catalanes manquen d'una dotació suficient, limitant-se en gran mesura la pràctica i desenvolupament de les activitats aquàtiques durant la major part de l'any.

D) Enfront la gran oferta d'espais aquàtics per a l'oci i esbargiment durant els mesos d'estiu (Piscines descobertes, Parcs aquàtics recreatius i entorns naturals), les piscines cobertes catalogades com d'ús recreatiu es xifren en 44 a tota Catalunya i són in-

existents els complexos coberts amb disseny, instal·lacions i elements interns similars als parcs aquàtics recreatius. El tipus d'activitat d'oci que es practica durant la major part de l'any és el bany i la natació lliure de la persona en espais cedits a tal efecte en instal·lacions de diversa funció.

E) Els esports aquàtics, la seva promoció, entrenament i competicions sols poden donar-se en piscines i vasos amb disseny, mesures i equipament molt específics. Per diverses motivacions, aquest tipus d'instal·lacions han estat les que en principi més es van oferir al públic. Amb el pas del temps, la popularització i di-

versificació de les activitats aquàtiques s'ha hagut de compartir els espais inicialment esportius amb la resta de necessitats aquàtiques. L'organització d'aquestes instal·lacions és cada vegada més complexa. En els últims temps, el format d'equipament aquàtic cobert més freqüentment adoptat és el de presentar dos vasos, un competitiu i un altre destinat a l'ensenyament i activitats del mateix ordre, en un intent d'atendre les necessitats aquàtiques.

F) El vas de Salts és pràcticament inexistent a Catalunya. És possible que siguin les instal·lacions més complexes de justificació segons diversos

factors (cost, funcionalitat, etc.). Tot i així seria necessari l'estudi d'altres possibilitats més útils per a aquests tipus de piscines. Hi ha programes que tindrien possibilitats de pràctica en aquests vasos.

G) Els programes utilitaris (Cursats d'iniciació) constitueixen potser l'activitat estructurada més estesa. Al marge de la funció promotora i divulgadora, no pot oblidar-se el component comercial que ha fet que aquesta activitat es doni en tot tipus de piscines, hipotecant moltes vegades la qualitat, però obtenint una rendibilitat de l'espai aquàtic.

H) No sembla que es donin unes condicions favorables per a la promoció i desenvolupament dels nous programes i iniciatives aquàtiques, sobretot si ens atensem a les instal·lacions cobertes. Són pràcticament inexistents els vasos específics per a algunes d'aquestes activitats amb important necessitat social.

I) Per últim, cal ressaltar com les zones aquàtiques en entorns naturals (mar, rius, llacs) són, cada vegada més, marc de noves propostes aquàtiques. Així mateix s'estructuren en aquests espais programes que tradicionalment es presentaven en piscines.

Conclusions

A partir d'aquí, s'haurien de proposar idees i línies d'estudi futur per a la progressiva compensació del problema.

En aquest sentit, s'ha de considerar la realitat dels equipaments aquàtics a Catalunya. Aquesta és possible de ca-

talagar-la d'important, encara que descompensada. Segons els autors consultats, la dotació catalana és la més important a nivell de l'estat espanyol. Ara bé, és molt possible que amb un estudi exhaustiu de les necessitats locals quant a activitats aquàtiques i la reconversió selectiva d'instal·lacions infrautilitzades, fos possible avançar en la qüestió.

Moltes entitats que en l'actualitat estan donant cabuda en les seves piscines a programes i activitats de molt diversa índole és possible que s'hagin vist immerses en una organització i compaginació de les mateixes massa complexa abans d'haver abordat una remodelació o equipament de llurs instal·lacions.

Sembla que les solucions no tenen perquè estar lluny. Des d'aquestes línies, i amb una visió pròxima al món de les activitats aquàtiques i la seva programació, hem volgut aportar

dades i idees que tendeixin a una adequació dels recursos.

La política de planificació i promoció de les instal·lacions esportives obeeix a moltes circumstàncies, moltes de les quals sense relació amb les activitats que han d'omplir el contingut de les mateixes. No creiem que això sigui positiu en una situació com la que ens ocupa. En aquests moments d'absoluta renovació dels hàbits que es refereixen a les activitats físico-esportives i de la disponibilitat de temps per a practicar, convé adaptar un sector com el de la dotació d'equipaments.

Creiem positivament en el paper que els tècnics responsables del disseny i organització de les activitats aquàtiques, en qualsevol de les seves formes, puguin desenvolupar en aquesta i en altres qüestions referides a les instal·lacions.

Esperem haver-nos apropiat al problema i així avançar cap a les solucions.

BIBLIOGRAFIA

BOIX, R., MILLET, LL. i PUIG, N., *Les instal·lacions esportives a les comarques de Barcelona*. Diputació de Barcelona, Barcelona, 1985.

CONSEJO SUPERIOR DE DEPORTES, *Censo de las instalaciones deportivas de la Comunidad de Cataluña*. Ministerio de Cultura, Madrid, 1988.

GARCÍA FERRANDO, Manuel, *Hábitos deportivos de los españoles*. Ministerio de Cultura (ICEF y D), Madrid, 1986.